

COĞRAFYA EĞİTİMİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN DERSİN HEDEFLERİNE ULAŞMA DÜZEYİNE ETKİSİ

Nurettin ÖZGEN*
Ramazan ÖZBEK**
H.Coşkun ÇELİK***

Özet

Bilişim çağının hızla geliştiği ve bilginin kısa sürede büyük gelişmeler kaydettiği günümüzde, öğretim etkinliklerinin klasik yöntemlerle sürdürülmesi uygun değildir. Doğanın tasviri ve doğa ile insan arasındaki etkileşimi konu alan Coğrafya dersinin bilgisayar destekli öğretim metoduyla öğretilmesi, modern eğitim anlayışında etkili yansımalar yapacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada Coğrafya dersinde; dersin amaçlarını, içeriğini ve değerlendirme etkinliklerini daha işlevsel bir duruma getiren ve öğretmene yardımcı bir teknik araç olarak bilgisayar destekli eğitim yönteminin, dersin hedeflerine ulaşma düzeyine etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. D. Ü., Siirt Eğitim Fakültesi İlköğretim sınıf öğretmenliği programına kayıtlı toplam 70 öğrenci, deney ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir. Oluşturulan bilgisayar yazılımları ile coğrafyaya giriş dersi kapsamındaki “Yeryüzü Şekilleri” ünitesi deney grubunda bilgisayar destekli olarak, kontrol grubunda ise düz anlatım yöntemi şeklinde işlenmiştir. Kontrol ve deney gruplarına ön test ve son test uygulanmış, sonuçlar betimsel istatistik “t testi” ve yüzdelik ile analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Coğrafya eğitimi, bilgisayar destekli eğitim, modern eğitim

How Computer Supported Education Effect The Level Of Reaching The Lessons Targets In Geography

Abstract

In these days where the age of informatics develops rapidly, it's not suitable to continue to teach with traditional teaching methods. It's believed that in a lesson such as geography, where the nature is described and the interaction between nature and human is subject, the use of the computer supported teaching method will show efficient changes.

For this reason, the computer supported teaching method makes the aims of the lesson, It's content and evaluation activities more functional. It has been tried to determine how much the computer supported teaching method effects the level of reaching the lesson's targets. In Siirt in the faculty of education primary school class teaching department the experiment group and control group consisting of 70 pupils, had been determined. The subject of the lesson for primary schools first classes was the unit “Earth

* D. Ü. Siirt Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, nozgen@dicle.edu.tr

** D. Ü. Siirt Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, rozbek@dicle.edu.tr

*** D. Ü. Siirt Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, coskunc@dicle.edu.tr

Shapes” which had been chosen as a suitable topic for the software. The subjects of the unit had been taught to the control group with traditional methods and with the computer

Both groups were given a before and after test and the results were analysed with the descriptive statistics test. The result of the analysis will show how much the targets of the geography lesson could be reached by the computer supported education method.

Key words: Teaching of geography, computer supported education, modern education.

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerle birlikte eğitim ve öğretim uygulamalarında, strateji, yöntem ve tekniklerin yanında araç-gereç ve materyallerde de önemli değişimler gözlenmiştir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de geleneksel olarak öğretmen ve ders kitabı uzun süre bu ortamın temel elemanları olmaya devam etmiştir. Bu gün ise modern öğretme- öğrenme kaynakları ve özellikle bilgisayar ve internet ağının gelişimi ile öğretmen ve öğrenci için son derece önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Yıllarca coğrafya eğitiminde kullanılan düz anlatım ve soru- cevap yöntemleri ile öğrencinin derse karşı olumsuz bir reaksiyon göstermesine neden olmuş ve dersin başarı durumu öğrenci erişisi bakımından pek tatmin olmayan sonuçlar doğurmuştur. Dersleri görsel- işitsel hale getirebilmek, akıcı etkili ve kalıcı öğretim yapabilmek için bilgisayar ortamında hazırlanacak sunular sayesinde dersleri ses, hareket ve görüntü ile besleyerek daha etkili kılacak çalışmalar yapılabilir (Şimşek, 2002).

Özellikle coğrafya gibi çok geniş ve nesnel konuların ağırlıklı olduğu bir dersin sınıf ortamında, bilgisayar destekli program ve görüntülerle desteklenmesi öğretimde amaca ulaşma erişisi bakımından oldukça önemlidir. Coğrafya eğitiminde gösteri yönteminin önemini vurgulayan Doğanay'a (2002), göre de bu yöntemle değişik olgu ve olayları, göstererek anlatmak ve açıklamak temel öğretim yöntemidir. Coğrafyanın konuları genelde görsel olduğu için gösteri yöntemi de coğrafyada sıkça başvurulan anlatım yöntemlerindedir. Coğrafya derslerinde öğrencileri ezbercilikten uzak tutma, algılamada hızlı ve kalıcılık sağlanması açısından en etkili yollardan biri de bu yöntemdir. Zaman içinde, özellikle teknolojik ve ekonomik gelişmeler, küreselleşme sorununa yol açmış, uzaydaki aynı gezegenin yolcuları olarak insanlar ve ülkeler birbirlerini coğrafi yönden daha iyi tanımak zorunda kalmışlardır. XXI. yy.ın dünyasında coğrafya eğitimi daha önemli bir yer alacak ve coğrafya konuları dağınık konular olarak değil, sistemli genellemeler/temalar şeklinde öğretilecektir (Gardner; 1996)

Coğrafya eğitiminde etkili öğretim yöntemlerine değinen O' Mahony (2000), coğrafya laboratuvarının görsel- işitsel sunum için canlı ve dikkat çekici bir yapıya sahip olması, uygun ortam ve temel malzemelerle donatılması gerektiğini belirtmektedir. Teknolojideki gelişmeler eğitim ve öğretimde de anlatım ve ifade biçimleri ile sunum yöntemlerindeki gelişmelere bağlı olarak değişme görülmüştür (Şengün- Turan; 2004). Eğitim ortamında kullanılacak en etkili araçlardan biri bilgisayarlardır. Bilgisayarlar, sosyal bilgiler ve coğrafya derslerinde etkili bir öğretim aracı olarak kullanılabilir (Sönmez; 1997). Gelişmiş ülkelerde data Show (bilgisayar projektörü) cihazı ve uygun coğrafya dershanelerinde çeşitli bilgisayar programları yardımıyla ders sunumu

hazırlanarak coğrafyadaki görsel anlatım yöntemleri birleştirilmiş; ders için gerekli metin, şekil, grafik, resim, animasyon, video ve seslerle desteklenerek dersin daha verimli, anlaşılır ve kalıcı olması sağlanmaya buna bağlı olarak da eğitim ve öğretimin kalitesi artırılmaya çalışılmaktadır (Güngördü, 2002). Öğrencilerin derse karşı ilgilerini en üst seviyede tutmak için bilgisayarlı ders sunumu sırasında eğlenceli ve öğretici küçük ara animasyon ve izlenceler de izletilebilir. Bu animasyon ve gösterilerin işlenmesi öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırdığı gibi çeşitli kavram hatalarını da azaltacaktır. Yetişir ve diğ. (2005)'nin de belirttiği gibi dikkatli bir şekilde seçilmiş gösteri ve deneyler, öğrencilerin sahip oldukları kavram hatalarını gidermede onlara faydalı olabilecek stratejilerden biridir.

Bilgisayar destekli eğitim ve öğretimin amaçlarını şu başlıklar altında toplamak mümkündür(Taşlı, 2000).

- Derste konu ile ilgili kavramları soyuttan somuta indirgeyerek anlaşılır bir hale getirmek.
- Görsel efektlerle öğrencinin derse olan ilgisini üst düzeyde tutmak.
- Öğretmenin ders sırasında daha derli toplu ve daha hızlı bir şekilde konuları aktarmasına yardımcı olur
- Daha önce hazırlanmış her hangi bir bilgiye ders sırasında gerektiğinde çok daha kısa bir süre içerisinde ulaşabilme.
- Modern çağın araç ve gereçlerinden olan bilgisayarın tüm alanlarda olduğu gibi eğitim ve öğretimde de vazgeçilmez bir araç olduğunu öğrencilere aktarmak, kullanmak ve teşvik etmek.
- Aynı konu ile ilgili farklı aktarım yollarını geliştirebilmek ve aktarabilmek.
- Geleneksel yöntemlere göre daha az emek ve zaman ile çok daha fazla bilgiyi öğrencilere aktarmak.

Teknolojik değişimler, getirmiş oldukları bu olanaklarla birlikte, bireylere ve toplumlara yeni sorumluluklar da vermektedir. Özbek; (2005a)'in de belirttiği gibi günümüz toplumlarının sorunları nitelikleri yönünden dünden farklıdır. Yarın da bu yüzden farklı olacaktır.

Bilgisayar destekli öğretimde, öğretim hedeflerine uygun yazılımlara ihtiyaç vardır (Özbek; 2005b). Coğrafyanın bilgi yığınlarıyla uğraşmak yerine bunları yararlı kullanıma hazırlamak için bilgisayar teknolojisinden yararlanması zorunludur (Şahin, 2003). Hızla artan teknolojinin en büyük mirasçısı olan ve eğitimde çağdaş tekniklerin kullanıldığı bilgisayar destekli ders sunumunda bilgisayar, öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı zaman, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren bir öğretim yöntemidir.

O' Mahony (2000) ve Doğanay'ın da (2002) belirttiği gibi bilgisayar destekli ders sunumunun öğrenmedeki rolü ve eğitim öğretim sürecine katkıları tartışılmayacak kadar açıktır. Bunlar şöyle sıralanabilir.

- Dersin ilgi çekici ve zevkli olmasını sağlar

- Görüntü ve ses efektleriyle öğrenciyi daha hızlı bir şekilde derse adapte eder.
- Dersin hedefe ulaşma oranını yükseltir.
- Öğrencilerin derse katılımlarını kolaylaştırır.
- Yazılan metinlerdeki yanlışlıklar kolayca düzeltilebilir, eklemeler ve çıkarmalar yine kolayca yapılabilir.
- Geleneksel yöntemle işlenen derslerdeki anlaşılabilir kavramlar gösteri yöntemiyle öğrenciler daha kolay idrak ederler.
- Öğrencilerin zeka gelişimine katkıda bulunur.

Bu çalışmada D. Ü. Siirt Eğitim Fakültesi İlköğretim sınıf öğretmenliği programı I.sınıf Coğrafyaya Giriş dersinin “*yeryüzü şekilleri*” ünitesi kontrol grubuna geleneksel yöntemle anlatılırken; deney grubuna ise bilgisayar destekli gösteri yöntemiyle anlatılmıştır. Araştırma sonuçları bu koşullar göz önüne alınarak değerlendirilmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı geleneksel yöntem ile bilgisayar destekli ders sunumunun öğrenmedeki etkilerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Cinsiyetlere göre bilgisayar destekli öğretim yönteminin farklılık gösterip göstermediğini açıklamak.
- Öğrencilerin orta öğretimde mezun oldukları bölüm ile bilgisayar destekli öğretim yöntemi arasında bir korelasyonun olup olmadığını ortaya koymak.
- Öğrencilerin bilgisayar kullanıp kullanmadıkları ve bu durumların bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile ilişkisini açıklamak.
- Öğrencilerin bilgisayarı hangi sıklıkta kullandıkları ve bunun coğrafya dersinde bilgisayar destekli öğretim yöntemine etkisinin olup olmadığını ortaya koymak.
- Öğrencilerin bilgisayar kullanımı için ne tür mekanlar seçtikleri ve bu mekanlar ile bilgisayar destekli öğretim yöntemi arasında öğrenci erişimi bakımından bir fark olup olmadığını ortaya koymak.

YÖNTEM

Bu amaçla Microsoft PowerPoint programında “*yeryüzü şekilleri*” ünitesi işlenmeden önce her iki gruba 20 soruluk ön test yapıldı ve grupların bilgi düzeyleri elde edilmeye çalışıldı. Daha sonra dört saatlik ders süresinde; kontrol grubuna geleneksel (düz anlatım, soru cevap) yöntemle, deney grubuna ise bilgisayar destekli sunu (gösteri) yöntemiyle “*yeryüzü şekilleri*” ünitesi işlendi. Araştırma sonuçları bu koşullar göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. Dört saatlik ders süresi (iki hafta) sonunda her iki gruba yine aynı sorulardan oluşan son test uygulanmış ve gruplar arasındaki başarı düzeyleri elde edilmeye çalışılmıştır.

2005- 2006 öğretim yılında Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler, çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklemi ise Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği programı birinci sınıf A ve B şubelerinde okuyan 70

öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, iki bölümden oluşan anket sorularından oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, orta öğretimden mezun oldukları bölüm, bilgisayar kullanımı, bilgisayar kullanım sıklığı ve bilgisayar kullanımında bulunulan mekân ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise “yeryüzü şekilleri” ünitesi ile ilgili hazırlanan 20 test sorusu yer almaktadır. Araştırmada ön test ve son test öğrenci başarı puanları Microsoft Excel Office 2000 ve SPSS for Windows 10.0 paket istatistik programında değerlendirilmiştir. Veriler çözümlenirken aritmetik ortalama, yüzdelik, ve t testi kullanılmıştır.

Çalışmanın güvenilirlik ve geçerliliği için İlk test uygulamasından elde edilen sonuçlar üzerinde, Kuder-Richardson-21 formülü kullanılarak güvenilirlik analizi yapıldı. Her doğru cevaba 1 puan verilmek suretiyle öğrencinin test puanı hesaplandı. Test puanlanırken doğru/ yanlış şeklinde puanlanarak işlem yapıldı ve güvenilirlik katsayısı 0,84 olarak bulundu.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1: Kontrol ve Deney Grubunun Karşılaştırılması

	İLK TEST					SON TEST					fark
	N	$\bar{X}$	SS	t	p	N	$\bar{X}$	SS	t	p	Son test- ilk test
Kontrol Grubu	35	7,80	2,81	-2,11	0,03	35	9,60	2,94	-2,12	0,03	1,80
Deney Grubu	35	9,17	2,61			35	11,0	2,55			1,83

Tablo 1’in incelenmesi sonucunda yapılan değerlendirmelerde kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark ($P < 0,05$) olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğretmen adaylarının ortalama puanları arasındaki farklar incelendiğinde deney grubunu oluşturan öğretmen adaylarının öğrenme oranlarının daha yüksek olduğu ve bu sonucun da öğretim etkinliklerinde kullanılan bilgisayarlardan kaynaklandığı söylenilebilir.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Başarı Durumunun Değerlendirilmesi

	Cinsiyet	İLK TEST					SON TEST					Fark
		N	$\bar{X}$	SS	t	p	N	$\bar{X}$	SS	t	p	
Kontrol Grubu	Kız	6	7,50	2,03	-,57	0,57	16	10,62	2,57	1,97	0,57	3,12
	Erkek	9	8,05	2,67			19	8,73	3,01			0,68
Deney Grubu	Kız	3	8,46	2,30	-1,24	0,22	13	11,30	1,79	0,54	0,59	2,84
	Erkek	22	9,59	2,08			22	10,81	2,93			1,22

Tablo 2 incelendiğinde, her iki yöntemde de kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür. İlk test sonuçlarına göre kontrol grubundaki kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasındaki ortalama başarı farkı $\bar{X} = 0,45$ iken, son test sonuçlarında ise bu durum artarak $\bar{X} = 1,89$ çıkmaktadır. Yine ilk ve son test başarı

durumları karşılaştırıldığında kız öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 3,12), erkek öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 0,68) göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Deney grubu ile ilgili veriler incelendiğinde ilk test sonuçlarına göre erkek öğrencilerin ortalama $\bar{X} = 1,13$ oranında daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Son test ortalama başarı durumuna göre ise kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasındaki başarı durumu kızların lehine $\bar{X} = 0,49$ oranında bir gelişme göstermiştir. İlk ve son test başarı durumları karşılaştırıldığında kız öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 2,84), erkek öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 1,22) göre daha başarılı oldukları ortaya çıkmaktadır. Bu durum hem klasik ders işlenişinde hem de bilgisayar destekli ders sunum yönteminde kızların daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Tablo 3: Mezun Olunan Programa (Lisede okuduğu bölüm) Göre başarı durumlarının değerlendirilmesi

	İLK TEST						SON TEST					
	Lisede oku. böl.	N	$\bar{X}$	SS	t	p	N	$\bar{X}$	SS	t	p	fark
Kontrol Grubu	Mat- Fen	17	7,88	2,89	0,16	0,86	17	8,58	3,27	-2,07	0,04	0,70
	EA	18	7,72	2,82			18	10,5	2,28			2,83
Deney Grubu	Mat- Fen	16	8,81	2,25	-,57	0,56	17	10,1	2,33	-1,71	0,09	1,31
	EA	19	9,47	2,91			18	11,7	2,56			2,27

Ortalama başarı durumları ilk test sonuçlarına göre değerlendirildiğinde kontrol grubunda yer alan mat- fen bölümünden mezun öğrencilerin EA (eşit ağırlık) bölümünden mezun olan öğrencilere göre az bir farkla ($\bar{X} = 0,16$) daha başarılı oldukları görülmektedir. Son test başarı durumunda ise EA bölümünden mezun öğrencilerin mat- fen bölümünden mezun öğrencilere göre ($\bar{X}$ fark= 1,97) daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Kontrol grubundaki her iki bölüm öğrencilerinin ilk test ve son test başarı ortalamaları incelendiğinde EA bölümünden mezun öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 2,83) mat- fen bölümünden mezun öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 0,70) göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

Deney grubunda ise EA bölümünden mezun öğrencilerin mat- fen bölümünden mezun öğrencilere göre daha başarılı oldukları hem ilk test ($\bar{X}$ fark= 0,58) hem de son test ($\bar{X}$ fark= 1,62) başarı ortalamalarından ortaya çıkmaktadır. İlk ve son test başarı ortalamaları farkı karşılaştırıldığında EA bölümünden mezun olan öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 2,27), mat- fen bölümünden mezun olan öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 1,31) göre daha başarılı

oldukları görülmektedir. Buna göre bilgisayar destekli ders sunum yönteminde mat- fen bölümünden mezun öğrencilerin çok daha başarılı oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3: Mezun Olunan Programa (Lisede okuduğu bölüm) Göre başarı durumlarının değerlendirilmesi

	Lisede oku. böl.	İLK TEST					SON TEST					fark
		N	$\bar{X}$	SS	t	p	N	$\bar{X}$	SS	t	p	
Kontrol Grubu	Mat-Fen	17	7,88	2,89	0,16	0,86	17	8,58	3,27	-2,07	0,04	0,70
	EA	18	7,72	2,82			18	10,5	2,28			2,83
Deney Grubu	Mat-Fen	16	8,81	2,25	-,57	0,56	17	10,1	2,33	-1,71	0,09	1,31
	EA	19	9,47	2,91			18	11,7	2,56			2,27

Ortalama başarı durumları ilk test sonuçlarına göre değerlendirildiğinde kontrol grubunda yer alan mat- fen bölümünden mezun öğrencilerin EA (eşit ağırlık) bölümünden mezun olan öğrencilere göre az bir farkla ($\bar{X}$ fark= 0,16) daha başarılı oldukları görülmektedir. Son test başarı durumunda ise EA bölümünden mezun öğrencilerin mat- fen bölümünden mezun öğrencilere göre ($\bar{X}$ fark= 1,97) daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır. Kontrol grubundaki her iki bölüm öğrencilerinin ilk test ve son test başarı ortalamaları incelendiğinde EA bölümünden mezun öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 2,83) mat- fen bölümünden mezun öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 0,70) göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

Deney grubunda ise EA bölümünden mezun öğrencilerin mat- fen bölümünden mezun öğrencilere göre daha başarılı oldukları hem ilk test ($\bar{X}$ fark= 0,58) hem de son test ($\bar{X}$ fark= 1,62) başarı ortalamalarından ortaya çıkmaktadır. İlk ve son test başarı ortalamaları farkı karşılaştırıldığında EA bölümünden mezun olan öğrencilerin ($\bar{X}$ fark= 2,27), mat- fen bölümünden mezun olan öğrencilere ($\bar{X}$ fark= 1,31) göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Buna göre bilgisayar destekli ders sunum yönteminde mat- fen bölümünden mezun öğrencilerin çok daha başarılı oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Bilgisayar Kullanmayı Biliyor musunuz? Sorusuna Göre Grupların Başarı Düzeylerinin Belirlenmesi

		İLK TEST						SON TEST						fark (Son-ilk)
		N	%	$\bar{X}$	SS	f	p	N	%	$\bar{X}$	SS	f	p	
Kontrol Grubu	İyi	8	22,9	7,8	2,69	1,77	0,17	8	22,9	10,50	1,41	1,21	0,32	2,67
	Az	10	28,6	8,9	2,33			10	28,6	8,30	3,30			0,60
	Çok az	11	31,4	7,99	3,08			11	31,4	10,36	3,17			3,63
	Hiç	6	17,1	5,66	2,65			6	17,1	9,16	3,18			4,49
Deney Grubu	İyi	9	25,7	9,22	1,92	0,15	0,92	9	25,7	10,44	2,06	1,33	0,28	1,22
	Az	22	62,9	9,00	3,08			22	62,9	11,09	2,77			1,09
	Çok az	2	5,7	10,0	0,00			2	5,7	14,00	0,00			4,00
	Hiç	2	5,7	10,0	0,00			2	5,7	9,50	0,70			0,50

Df: 34

Tablo 4'ü incelediğimizde bilgisayar kullanım düzeyi çok az olan öğrencilerin bilgisayar destekli ders sunum yönteminde, bilgisayar kullanımını iyi ve az olan öğrencilere göre çok daha başarılı oldukları görülmektedir.. Kontrol grubunda da görüldüğü üzere son test ve ilk test arasındaki ortalama başarı durumları arasındaki farkın en fazla olan ($\bar{X}$ fark= 4,49) hiç bilgisayar kullanımını bilmeyenler seçeneğidir. Her iki grupta da görüldüğü gibi bilgisayar kullanımını iyi ve az iyi olan öğrencilerin, bilgisayar kullanmayı bilmeyen öğrencilere göre daha az başarılı oldukları görülmektedir. Bilgisayarı çok az kullanan öğrencilerin bilgisayar destekli sunum yöntemi ile işlenen derslerde daha ilgili ve başarılı ($\bar{X}$ fark= 4,00) oldukları görülmektedir.

Tablo 5: Bilgisayarı Hangi Sıklıkta Kullanıyorsunuz? Sorusuna Göre Grupların Başarı Düzeylerinin Belirlenmesi

		İLK TEST						SON TEST						fark Son-ilk
		N	%	$\bar{X}$	SS	f	p	N	%	$\bar{X}$	SS	f	p	
Kontrol Grubu	Her gün bir kaç saat	6	17,1	8,3	1,50	1,66	0,19	6	17,1	11,50	1,64	1,48	0,23	3,17
	Haftada bir kaç saat	6	17,1	8,5	3,78			6	17,1	10,33	1,96			1,83
	Haftada bir kaç gün	9	25,7	7,0	2,44			9	25,7	8,44	2,50			1,44
	Ayda bir kaç gün	6	17,1	9,6	1,63			6	17,1	10,16	4,21			0,49
	Hiç	8	22,9	6,3	3,33			8	22,9	8,50	3,25			2,13
Deney Grubu	Her gün bir kaç saat	7	20,0	9,0	1,82	1,37	0,26	7	20,0	9,85	3,07	0,95	0,44	0,85
	Haftada bir kaç saat	7	20,0	9,5	2,29			7	20,0	10,14	2,03			0,57
	Haftada bir kaç gün	13	37,1	9,7	2,77			13	37,1	11,76	2,48			2,00
	Ayda bir kaç gün	5	14,3	6,8	3,63			5	14,3	11,80	2,58			5,00
	Hiç	3	8,6	10,0	0,00			3	8,6	11,80	2,64			1,80

Tablo 5'i incelediğimizde farklı iki durum ortaya çıkmaktadır. Birincisi kontrol grubundaki ortalama başarı durumunun en yüksek olduğu "her gün birkaç saat" bilgisayar kullanıyorum seçeneğidir. Bu durum İnternet yoluyla çeşitli ödev ve araştırmalarını yapan öğrencilerin dersi daha iyi algıladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6: Bilgisayara en fazla nerede ulaşabiliyorsunuz? Sorusuna verilen cevaplara göre grupların başarı durumlarının değerlendirilmesi

		İLK TEST					SON TEST					fark		
		N	%	$\bar{X}$	SS	f	p	N	%	$\bar{X}$	SS		f	p
Kontrol Grubu	Okulda	3	8,6	8,80	2,64	0,08	0,99	3	8,6	11,00	5,29	1,40	0,25	2,20
	Evde	6	17,1	7,83	2,56			6	17,1	10,66	1,63			2,83
	İnternet Kafede	25	71,4	7,76	3,04			25	71,4	9,36	2,81			1,60
	Ulaşmam zor	1	2,9	8,00	,0			1	2,9	5,00	,0			-3,00
	Çevremde yok	-	-	-	-			-	-	-	-			-
Deney Grubu	Okulda	1	2,9	10,0	,0	0,36	0,82	1	2,9	6,00	,0	1,51	0,22	-4,00
	Evde	9	25,7	9,77	1,92			9	25,7	11,11	3,10			1,34
	İnternet Kafede	22	62,9	9,00	2,92			22	62,9	11,09	2,24			2,09
	Ulaşmam Zor	2	5,7	7,50	3,53			2	5,7	13,00	1,41			5,50
	Çevremde Yok	1	2,9	10,0	,0			1	2,9	9,00	,0			-1,00

Df: 34

Tablo 6'yı incelediğimizde bilgisayar kullanımı veya bilgisayardan yararlanmak için bulunulan mekanın çok önemli ip uçları vermektedir. Özellikle kontrol grubundaki öğretmen adaylarının % 71,4'ü İnternet kafelerde bilgisayara ulaştıkları ve İnternet kullanımının derslere bir katkı olmaktan çok öğretmen adayları üzerinde bir bağımlılık yaptığı ortaya çıkmaktadır. Aynı grubun ilk ve son test başarı ortalamaları arasındaki farka ($\bar{X}$ son test - $\bar{X}$ ilk test;= 5,50) bakıldığında bilgisayara zor ulaşan öğretmen adaylarının bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile işlenen coğrafya dersinde çok daha fazla başarılı olmuşlardır.

Sonuç ve Öneriler

Coğrafya eğitiminde bilgisayar destekli ders sunum yönteminin az bir farkla da olsa klasik yöntemle göre daha başarılı olduğu görülmektedir. Çağımızın en önemli araçlarından biri olan "İnternet ve bilgisayarın" öğretim faaliyetlerinin hizmetine alınması ve bunlardan daha çok yararlanması kaçınılmazdır. Bilgisayar kullanımı yetersiz veya az olan öğrencilerin ise büyük bir merak ve ilgiyle bilgisayarlı ders sunum yöntemi sayesinde derste daha başarılı oldukları ortaya çıkmaktadır. Buna göre şu hususlar önerilebilir.

- Bilgisayar destekli ders sunum yönteminde öğrencilerin daha başarılı oldukları, bunu geliştirilerek uygun bir yöntem olarak öğretimde başarılar elde edilebilir.
- Bilgisayar kullanımı ile ilgili olarak öğrencilerin dikkatini derslerle ilgili paket programlara yönlendirmek ve çeşitli animasyonla öğrencilerin derse ilgilerini artırmak, coğrafya eğitiminin hedefleri arasında yer almalıdır.
- Bilgisayar destekli ders sunum yöntemi özellikle coğrafya gibi görselliğin yoğun olduğu bir ders için vazgeçilmez bir yöntemdir.

- Bilgisayar destekli ders sunum yöntemi ile yapılan çalışmalara göre bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.
- Okulların/ fakültelerin bilgisayar destekli ders sunum yöntemi için uygun mekanlar olarak düzenlenmesi 21, yüzyılın zorunluluklarındanır.
- Öğretmenlerin, internetin bir amaç değil araç olduğunu ve bunu zaman öldürmek için değil; gerekli veri ve bilgilere ulaşmak için kullanılmasını gerektiğini, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğrencilere telkinde bulunmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Doğanay, H., 2002; Coğrafya Öğretim Yöntemleri. Aktif Yayınevi, İstanbul
- Gardner, E.W., 1996; "Sosyal Bilimler Öğretimi" YÖK/Dünya Bankası, M.E.G.P. Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.
- Güngördü, E., 2002; Coğrafyada Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar. Nobel Yayınları, Ankara
- O' Mahony, K., 2000; Theme- based Geography Education As an Effective Method of Teaching. <http://www.educarepress.com/doc/room> 20.01.2006
- Özbek, R., 2005a; Öğretmen Algılarına Göre Eğitim Fakültesi Öğretim Programlarının, İlköğretim Öğretim Ortamlarının ve Öğretmenlerin "Yapılandırmacı Öğretim" Anlayışına Yönelik Düşüncelerinin Değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Denizli
- Özbek, R., 2005b; Eğitim Programlarının Bireyselleştirilmesinin Sebepleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, www.e-sosder.com ISSN:1304-0278 Kış, C. 3, S: 11
- Şahin, C., 2003; Türkiye'de Coğrafya Öğretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, ANKARA
- Şimşek, N., 2002; Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı. Nobel yayınları, Ankara
- Şengün T.- Turan M., 2004; Coğrafya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Ders Sunumunun Öğrenmedeki Rolünün Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. The Turkish Online Journal of Educational Technology- TOJET January 2004 ISSN: 1303-6521 Volume: 3, Issue: 1
- Sönmez, V., 1997; Sosyal Bilimler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Taşlı, İ., 2000; Günümüz Coğrafya Öğretiminde Öğrenci Aktivitelerinin Bilgi Üretimine Dönüştürülmesinde Olgular, Kavramlar Ve Genellemelerin Sistematik Kullanımının Sağlanması, Milli Eğitim Dergisi sayı: 145, Ankara
- Yetişir, M. İ. ve diğ., 2005; İlk Öğretimde Fen ve Teknoloji Öğretimi, Ertem Matbaası. Ankara